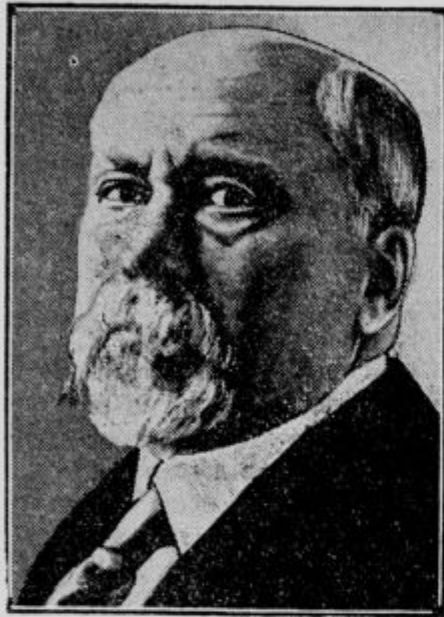

Sveta življenje in vrvenje

Krvave rože

Ako potujete z Dunaja v Prago, opazite v bližini zadnje postaje Benešova velik park in gozdove, ki se izgubljajo na obzorju. To je zgodovinski park gradu Konopišta, kjer je živel avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand s svojo družino v času, ko se je začel vse bolj in bolj pečati s politiko in zbirati v svojih rokah niti političnega življenja v Srednji Evropi.

Potovanje Franca Ferdinanda v Sarajevo in streli Gavrila Principa nikakor niso bili

Poincaré, odstopil francoski ministrski predsednik.

pravi, temeljni vzrok svetovni vojni, marveč so dali le povod, da je svetovna vojna preje zavihrala, nego so bili mislili tisti, ki so jo smatrali kot neizbežno in so računali s tem, da morata Nemčija in Avstroogrska izkoristiti trenotek, ko »Rusija še ni pripravljena.«

Malo pred odhodom prestolonaslednika Franca Ferdinanda v Bosno, je bil dobil grad Konopišt s svojim ogromnim parkom na bregu velikega jezera znamenite, nenavadne goste. V posete so prišli cesar Viljem, admiral Tirpitz in general Konrad v. Hötzendorf — kovači svetovne vojne. Javnosti se je ta obisk pojasnil kar najbolj nedolžno: gospodje so si prišli ogledat glasovite aleje vrtne v grajskem rožariju. Tisto usodno pomlad l. 1914. so rože v Konopištu nekam slabo uspevale, zato so se pa kak mesec nato bohotno razcvetele po evropskih bojiščih strašne krvave rože...

Nihče razen neposrednih udeležencev ni vedel točno, o čem se je govorilo tedaj na bregovih tihega jezera, toda nihče ne dvomi, da se je tedaj tamkaj spočela svetovna vojna. Franc Ferdinand je gorel od želje, da bi aktivno sodeloval v politiki, ker ga tedanje notranje in zunanje stanje monarhije ni zadovoljevalo in tudi zadovoljevati ni moglo. Gotovo je že tedaj računal z najresnejšimi možnostmi, ni pa vedel, da bo prav sam osebno neposreden povod za tisto veliko tragedijo, ki jo je smatral za neizbežno, a njen izid pač drugače zamišljal.

Kakor so izpovedale osebe, ki so se tedaj nahajale v Konopištu, so trajala glavna posvetovanja dva dni. Dne 13. junija 1914 je plavi cesarski vlak odpeljal iz Konopišta cesarja Viljema II. In po njegovem odhodu se je zgodilo, kar je skrajno presenetilo vse okoliško prebivalstvo: Franc Ferdinand se je popolnoma izpremenil. Iz prejšnjega molččega in mračnega človeka je postal naenkrat jako prijazen gospodar, ki se je trudil, da bi prišel z ljudstvom v ožji stik. Preje strogo zaprti park se je široko odprl obiskovalcem in sprejemal na tisoče ljudi, ki so se čudili krasnemu rožariju, divnim angleškim drevoredom,

gozdnim stezam in tihemu jezeru. Nihče ni pojmlil te nenadne izpremembe. Ali je želel Franc Ferdinand postati popularen?

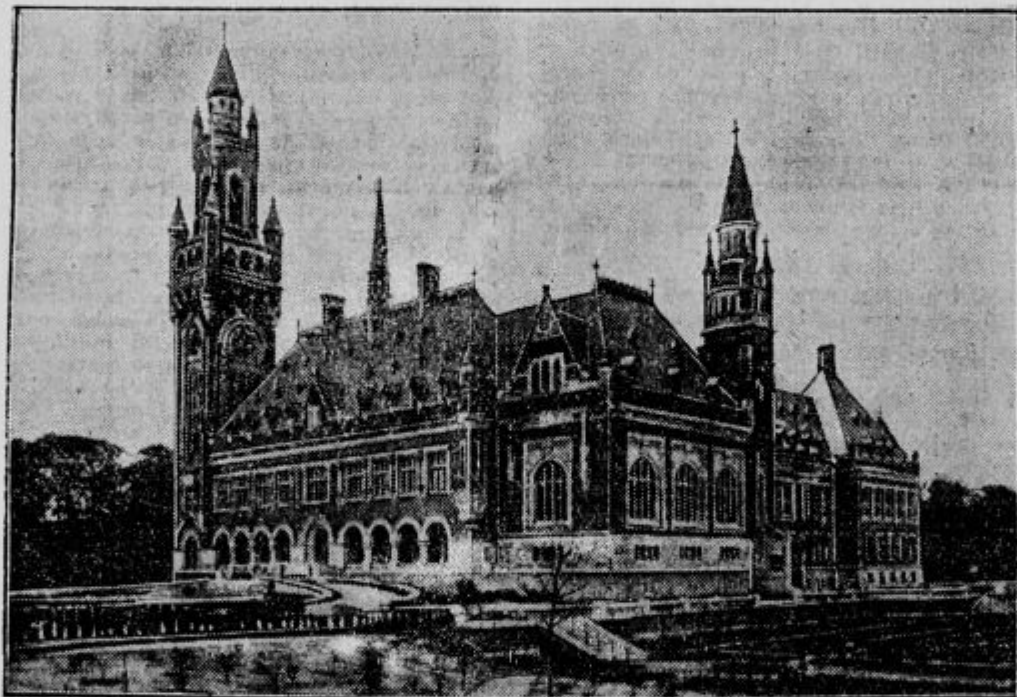
Toda za to »zbližanje prestolonaslednika z ljudstvom« ni bilo več mnogo časa. Vrvenje v parku Konopišta se je kmalu nehalo. Začele so se priprave za odhod Franca Ferdinanda na manevre v kraje blizu srbske meje. Tedaj so došla tudi že opozorila, da se na nadvojvoda pripravlja atentat. Sam je želel potovanje odložiti, toda armadno poveljstvo je vstrajalo na tem, da pride prestolonaslednik k četam. Moral je ubogati.

Pripovedujejo, da je našel kurir Franca Ferdinanda, ko mu je prinesel najvišji ukaz, da se mora udeležiti manevrov v Bosni — v grajski kapeli. Ko je zvedela prestolonaslednikova žena Sofija, vojvodinja Hohenberg, za kurirjev prihod, je hitela v kapelo, da bi zvedela, kakšne vesti je prinesel. Franc Ferdinand ji je rekel, da mora v Bosno, nakar je Sofija izjavila: »Jaz grem s teboj...«

Dne 28. junija so v Konopištu že vedeli o sarajevskem atentatu. Vest je izzvala silen utis; vsi so čutili, da se poraja nekaj silnega, neizbežnega.

Sedaj je vse to že prošlost. Grad Konopišt in park sta ohranjena v onem stanju, kakor je bilo ob odhodu Franca Ferdinanda v Bosno. V gradu je ostala nedotaknjena tudi vsa oprema. Postelje so pokrite. V otroški sobi leži na mizi odprta mladinska knjiga, a s sten zro na nas slike cesarjev in princev.

Ogromno jezero je prav tako tiho kakor pred 15 leti; neizpremenjena je tudi njegova okolica, kajti vihar, ki ga je izzval Franc Ferdinand, ni segel neposredno do Konopišta... Pač pa je naravni vihar prav za petnajstletnico svetovne vojne zadivjal nad gozdovi in porušil mnogo mogočnih dreves.

Palaca haaškega razsodišča, kjer se 6. avgusta snidejo delegati raznih držav, da se posvetujejo o podrobnostih izpraznitve Porenja in izvršitev Youngovega načrta.

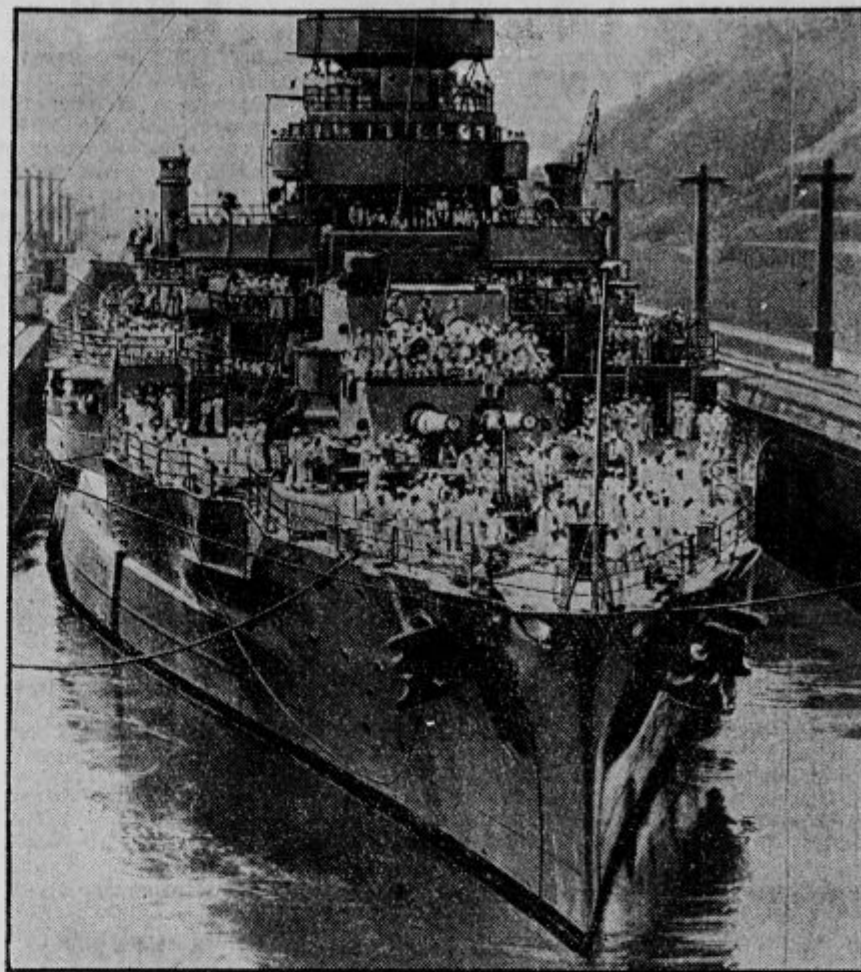
Strašna katastrofa ob Črnem morju

Približno 35 km vzhodno od črnomske luke Trapezunt se izteka v morje reka Karadere. Dolina, po kateri teče, se imenuje Sürmene — stara zgodovinska Surmāna — a ob ustju leži mestece Sürmene. Od tu pa skoraj do ruske meje se je minoli teden odigrala strašna vodna katastrofa, ki pomenja največjo nesrečo, ki je v zadnjih letih zadela Turčijo; njen obseg presega lansko potresno katastrofo v Anatoliji in tudi potres, ki je šele pred par meseci porušil v prah mesto Karahissar in njegovo okolico (južnozahodno od Trapezunta). Samo na tem ozemlju so našli po zadnji katastrofi 700 mrtvih in nad 10.000 takih, ki so ostali brez strehe. Škode sploh še ni mogoče oceniti. Mnogo vasi je voda popolnoma odrezala od ostalega sveta in se o usodi njihovega prebivalstva še nič ne ve.

Strašna nesreča je nastala na ta način, da so v tankajšnjih do 4000 metrov visokih gorah, kjer so bili hudourniki narasli že zaradi tavanja snega, nastali katastrofalni nalive, ki so trajali dva dni. Z gora so pridrle velikanke množine vode in izpremenile doline v nekaj urah v hrumeča jezera.

Poslej pokrivajo doline težki oblaki in sive megle, iz katerih je pet dni neprestano lije dež, tako da se voda ne more odteči. Reke so deloma menjale svoje struge, se izpodjedajo in zadnje dni so se začele spuščati gore in grmeti v doline. Cele vasi je zasulo. Že danes je treba računati, da znašajo smrtno žrtve najmanj tisoč oseb. Neurje pa še traja.

Po Črnem morju plavajo celi otoki iz razvalin lesenih hiš, orodja, drevja itd. Beda prizadetega prebivalstva je nepopisna; izgubili so vse in lakota trka na vrata. Zaenkrat nima

Ameriška bojna ladja velikanka. Takih pomorskih pošasti je hotela Amerika zgraditi še 15, a se jim je zaradi sporazuma z angleškim ministrskim predsednikom MacDonaldom odpovedala. S tem je konec oboroževalne tekme med Anglijo in Ameriko, kar pomenja velevažen korak na potu do splošnega razoroževanja.

turška vlada niti dovolj šotorov in barak na razpolago.

Prizadeto ozemlje spada med najlepše v novi Turčiji.

Tretji teden v zraku

Ameriška letalca Jackson in O'Brien, ki se nahajata na trajnem letu nad St. Louisom, sta že tretji teden v zraku. Naznanila sta, da hočeta vztrajati v zraku štiri tedne.

Benetke dobe podzemsko železnico

Vprašanje prometnih sredstev je v Benetkah posebno težavno. Saj je mesto zgrajeno skrajno tesno in vrhu tega nima trdnega temelja. Kljub temu zahteva moderni promet na vsak način večjih možnosti za svoj razvoj. Sklenili so, da zgrade poleg železniskega mostu še en most, ki bo vezal kopno z mestom. V mestu samem pa zgrade podzemsko železnico, ki bo tekla pod celim mestom od novega mostu do Sante Elene. Podzemna železnica se bo na dveh mestih križala z velikim kanalom, in to prvič blizu železniskega mostu, drugič pa pri mostu Rialto. Težkoče pri zgradbi podzemne železnice bodo seveda ogromne, ker stoje hiše na koleh. Sklenili so, da vse hiše, pod katerimi bo tekla železnica, enostavno podero in jih potem, ko bo železnica dograjena, znova postavijo. Proga bo tekla tako, da ne bo treba podreti nobene zgodovinske ali umetnostno dragocene zgradbe.

Kača v cerkvi

Med službo božjo v metodistični cerkvi v Marshville (Združene države) je opazil župnik Webb na nekem stranskem svečniku neko gibanje. Pogledal je ostreje in opazil, da je okoli svečnika ovita velika kača klopotača. Da ne bi nastala panika, je župnik hitro opravil službo božjo in odpustil ljudi, ne da bi komu kaj povedal o kači. Ko se je pa cerkev izpraznila, je župnik poklical par mož, ki so na to z železnimi drogovi kačo ubili.

Smešnice

»Včeraj sem si v kavarni naročil turško kavo, a ko sem si hotel naliti skodelico, ni nič prišlo iz vrčka.«

»I, kako pa to?«

»Čorba je bila tako zanikrna, da od same slabosti ni mogla steči iz vrčka.«

»Plačilni, prinesite mi govejo pržoloto!«

»Za deset ali za dvanajst dinarjev?«

»Kakšna pa je razlika?«

»K dražji damo ostrejši nož.«

Sršen se je s palico otrešel popadljivega psa tako temeljito, da je ščene pomolilo vse štiri od sebe in se ni več ganilo. Sršen bi moral sedaj gospodarju plačati odškodnino.

»Namesto, da ste psa takoj udarili s težkim ročajem, bi ga bili lahko oplazili s koncem palice,« je menil sodnik.

»Gotovo,« je odvrnil Sršen, »če bi me bil skušal pes ugrizniti z repom.«

50 let v zraku (prihodnji rekord v trajnem letu).

Slovaški poslanec Tuka, ki stoji te dni pred sodiščem v Bratislavi zaradi veleizdaje.

